

Bloedpaarden

1

Mijn broer Evert had een waanzinnig talent. In één opmerking kon hij je volstrekt dom, waardeloos en overbodig laten voelen. Alsof de wereld perfect was voordat jij kwam en het door jouw schuld een vies voorgeborchte was geworden.

Ik denk dat hij het me nooit vergeven heeft, geboren worden. Tot op die dag klonk er immers niets dan zijn gejack, stonk er niets dan zijn luiers en was moeders schoot de kansel vanwaar hij de huiskamer overzag. Voor moeder was ik een cadeautje. Ik smeerde geen stront aan de muren, jankte niet om korstjes en smeeet geen speelgoed naar de hond. Maar voor haar liefde moest ik duur betalen. Met treiterijen, stompen, slaan en schelden en met rotgeintjes.

Smerige rotgeintjes.

We zullen acht of negen geweest zijn. Acht – ik zat al bij meester Heggers in de klas. Na schooltijd fietsten Thijs en ik altijd samen door de polder naar huis. Wij woonden in Leeghwaterbuurt aan de Kagerplassen. Niks bijzonders. Een café, school, een kerk en een kruidenier. Behalve het Leeghwatergemaal, dat was wel bijzonder, daarmee hadden ze het Haar-

lemmermeer in de vorige eeuw leeggepompt.

Onderweg kwamen Thijs en ik 'm altijd tegen, mijn broer. Hoog op de trappers, rode wangen en zo'n grijs op z'n smoel. Hij scheerde dicht langs en mepte ons op het hoofd. Dan duwde hij ons tegen elkaar zodat we bijna vielen. Als het ons lukte zo'n duw te ontwijken, sneed hij ons later opnieuw af en dan lagen we alsnog met z'n tweeën in de greppel. Dat betekende thuiskomen met een slag in je wiel en een nat pak. Mijn broer zat dan al grijnzend bij moeder achter een kopje thee, zijn mariabiscuitje in het glas dopend totdat het afbrokkelde en in kruimels naar beneden viel.

Ik vond dat vies, zo'n drablaagje onder in je theekop. Viezer nog dan een nat pak vol modder dat in de regen op het erf uit moest. Viezer dan moeder die me teleurgesteld de les las terwijl ze het vuile goed verzamelde. Viezer dan in je blote kont door het huis.

Thijs en ik leerden snel om niet te klikken. Het was niet eerlijk natuurlijk. 'Voor de zoveelste keer, Daaf,' zei m'n vader boos als hij thuiskwam. 'Waag het niet nog eens om je moeder meer werk te bezorgen.' En als ik pech had kreeg ik er een op mijn achterste. Maar vertelde ik de waarheid, waardoor Evert straf kreeg van moeder, of erger, van vader, dan veranderde mijn broer in een despoot.

Dan belaagde hij ons weken achtereen.

Nee, we hielden ons liever gedeisd. Geen thee in het achterhuis waar hij ons kon zien, maar ganzenborden in mijn kamer. Steeds vaker speelden we bij Thijs in de herenboerderij. Daar wisten ze wel hoe het zat en mijn broer was er niet meer welkom.

In de weinige, minder nare herinneringen die ik van Evert

had, vertelde hij verhaaltjes. Indianenverhaaltjes, broodjeaapverhaaltjes en belachelijke verhaaltjes. Zoals die keer over de piramides. Hij vertelde dat piramides op een enorm vierkant van terracottapotten waren gebouwd en dat slaven en iedereen van de hofhouding erin moest als de farao dood was. Dan, zo zei hij, sloegen ze alle terracottapotten met hamers kapot, viel dat enorme gevaarte op de grond en kon niemand er meer uit. 's Nachts huiverde ik om die arme slaven die levend opgesloten zaten bij hun dode farao. In het donker nog wel, en warm zal het er ook niet geweest zijn.

Later, toen ik zelf les kreeg over de piramides, leerde ik dat mijn broer nog een waanzinnig talent had: hij kon je met uitstel van jaren volstrekt dom, waardeloos en overbodig laten voelen. Met het schaamrood op de kaken in een volle klas en een schaterlachende meester Heggers om je terracotta-piramideverhaaltje. Nee, er waren weinig mensen die ik meer haatte dan mijn broer. En dat was pijnlijk, omdat dat het gemis aan een fijne broer zoveel erger maakte. Stiekem deed ik daarom vaak alsof Thijs mijn broer was, in plaats van Evert.

‘Denk erom, niet bij de lammeren in de wei komen,’ riep meester Heggers net voor de bel, maar Thijs en ik waren de klas al uit. Vaak stonden wij als eerste buiten, terwijl de bel ging en het rumoer uit de klassen nog op gang moest komen. Snel, voordat Evert kwam, die na school graag knikkerde op het plein, wat ons een belangrijke voorsprong kon opleveren. We renden de hal door, waar tante Greet zojuist het linoleum had staan dweilen. De emmer en zwabber stonden er nog, maar op een vochtige zweem na was de vloer droog.

De schooldeur zwierde open en hup, naar het fietsenhok en op de trappers. Die dag was een woensdag en Thijs en ik scheerden met een lentebries in het haar en de geur van jong gras de polder in. Het leek of alles anders was, nieuw, terwijl we de weg naar huis geen dag hadden gemist. Een onbekend gevoel van blijdschap overviel ons.

Lentekriebels, lentekolder?

Naast me hoorde ik Thijs lachen. ‘t Is mooi warm ook, Daaf,’ riep hij.

‘Nou, wat je zegt! Beter dan kledderregen en sneeuw in je nek.’

We fietsen als maniakken terwijl we ons licht als libellen voelden, zo opgetogen, dat we vergaten achterom te kijken. Daarvoor gingen we te hard, niemand kon ons nog bijhouden. Superthijs en Superdaaf op de pedalen. Superthijs op z'n opoes fiets, nog van voor de oorlog.

‘Echt rot hoor, van je eigen fiets, dat die naar de reparatie moet,’ zei ik. Het was Evert z'n schuld natuurlijk. Die had ons vorige week geduwd waardoor Thijs tegen een paaltje was geknald. Wiel krom, dynamo eraf, blauwe plekken.

‘Geeft niks, Daaf,’ reageerde hij. ‘Mijn opoes fiets doet het ook. En zij is dood dus ze heeft 'm toch niet meer nodig.’

‘Ja, dat is zo,’ maar het zat me niet lekker dat Thijs het opnieuw door Everts schuld te verduren kreeg. Dat hoorde niet.

‘Kijk, zonder handen!’ riep Thijs en liet zijn stuur los.

Ik lachte erom, volgde zijn voorbeeld.

We zweefden, ogen dicht, ogen open. En weer dicht. Maar niet te lang, we moesten de weg af, de Laan van de Oude Beuken in. Daarachter lag het vergeten land, ooit een klein meer-tje dat als eerste met het Leeghwatergemaal was drooggelegd. Als test of het de moeite waard was om het hele Haarlemmermeer met stoomgemalen leeg te pompen. Nu was het een verwaarloosde, ingepolderde lap grond die zelfs niet meer op de Ringvaart was aangesloten, en waarvan het overtollige water uitliep in de Kagertocht. Het had ooit een eigen dieselgemaal gekregen, maar dat deed het vaak niet, waardoor in de herfst en het voorjaar ‘de wieke heul hoog stond’, volgens Thijs z'n moeder. Zij kwam uit het Noorden en wist wat ‘de wieke’ was.

Ik dacht soms dat de wieke weideland vol natte klei en modder was. Zo zag het er ook uit, zeker na de grote februaristorm van vorig jaar. Al dat water leek niet meer weg te kun-

nen. Andere keren dacht ik dat het een molen was die ik nog niet had ontdekt, of die ze hadden afgebrand en die alleen nog in de hoofden van mensen bestond. Een spookmolen of zo, met gescheurde zeilen, van voor het dieselgemaal. Het kwam nooit in me op om te vragen wat de wieke nou echt was. Ik was al dom genoeg en Thijs maalde er niet om.

We volgden het lange karrenspoor dat van de polder uitliep in het weiland van de parochie. Aan het verste eind ervan stond een vervallen stal. Volgens Thijs werd die stal door mensen van de volkstuinten gebruikt, maar die had ik er nog nooit gezien. Die lui kwamen met de auto of solex van zover als Leiden om aardbeien te kweken. En groenten, maar die vonden Thijs en ik het snaaien niet waard.

Bij het land van de parochie en de stal hoorde een klein, hoger gelegen bos. De bosterp, waar in het najaar op haas en fazant werd geschoten door mensen van voor in de kerk. Wij kenden die kerkgangers niet, mijn vader kwam van de universiteit dus wij hadden daar niets te zoeken.

‘Weet je, jongen,’ had hij eens gezegd. ‘Het is met Jezus zoals met Sinterklaas. Er komt een tijd dat je ziet dat mensen – als ze eenmaal dood zijn – nooit meer opstaan en vooral, dat dat een goede zaak is. Over lopen over water, vrijaf krijgen van slechte dingen door een kwartje in een zak te gooien... Fouten zijn er niet om af te kopen bij een inhalige priester, maar om van te leren. Zolang je geen spijt kunt betuigen aan de persoon die je leed hebt aangedaan, ben je als mens onaf. Die leugenkraam en dat theater van de kerk is een vorm van tijdverdrijf. Hosties en spelen, Daaf, en als je van verhalen houdt moet je *Robinson Crusoe* lezen. Daar steek je tenminste wat van op.’

‘Ik lees veel liever Tarzan,’ had ik gezegd.

‘Tarzan is een echte kerel,’ vond m’n pa, ‘die had de priester ook gezegd dat hij de boom in kon.’

‘Krijg ik nu nog wel wat in mijn schoen?’

‘Jawel, van je pa en je moe. Daar hebben we hard voor gewerkt en geen schijnheilige gaat met die eer strijken.’

Mijn vader was dokter Brandt en hij reed visites voor andere dokters die ziek, op reis of overvraagd waren. Dat was ooit zo gekomen en altijd zo gebleven. Als hij daarover vertelde tijdens het avondeten merkte ik wel dat het niet altijd gezellige visites met koffie en koek waren. Tenzij er iemand geboren werd, was er altijd leed of angst, iemand die doodging waar hij bij stond. Ik kon goed aan hem zien of het hoopvol of slecht was gegaan. Als het slecht was, prakte hij zijn aardappels heel driftig plat en at hij zonder te spreken. Wanneer moeder hem dan naar zijn dag vroeg, zei hij: ‘Niet waar de jongens bij zijn, Hanne.’

Moeder knikte vervolgens en begon over Zwenk, de textielhandelaar in Lisse waarvoor ze halftijds de boekhouding deed. ‘Het lukt de jonge Berend weer niet om z’n quota’s te halen,’ ging ze verder.

‘Waardeloos,’ antwoordde vader. ‘Hij had beter handelaar in knoopsgaten kunnen worden.’

Daar moest ik dan weer om grinniken.

Mijn vader kon tegelijkertijd grappig en gemeen zijn. Een paar klassen hoger zat Harm, die eens een dikke kras op onze nieuwe Saab had gemaakt, waarschijnlijk omdat zijn eigen vader er jaloers op was. M’n pa had hem flink bij z’n oren gepakt en gezegd: ‘Had ik geweten dat je zo’n waardeloze vlerk was, dan had ik je in je moeder teruggeduwd in plaats van je

op te vangen, ondankbaar stuk vreten!’

Ik stond er zelf bij en sindsdien was Harm best een fijne kerel die dikwijls Wilhelmina-pepermuntjes aan mij en Thijs uitdeelde.

Enfin.

Over het land van de parochie gingen altijd wilde verhalen rond, vooral in café De Waterwolf. Daar liepen de mannen in het weekend met gezond verstand binnen en kwamen ze er een paar uur later brallend en wankelend weer uit.

‘Fascinerend,’ vond vader altijd.

Het weideland, de verlaten stal op de bosterp en de aanpalende volkstuinen lagen bijna in niemandsland. Men zei dat je daar op een heldere dag helemaal tot aan ’t Cruquiusgemaal kon kijken. Volgens m’n pa was dat onzin en ikzelf had het ook nooit gezien, ofschoon ik toch heel heldere dagen heb gehad. En Van der Pol, een oude protestant uit het dorp, zei tegen iedereen in De Waterwolf dat de katholieken er reformanten hadden gemarteld. Maar ook dat was volgens pa larricoek, praatjes van een verwarde oude man.

Kort geleden deed ineens een nieuw verhaal de ronde. Het kwam uit de hoge klassen en iedereen die het hoorde kreeg kippenvel tot aan z’n staartstuk. ’t Was ook een geheim – min of meer. De meisjes wisten van niks want die klikten nog wel eens als wij domme dingen gingen doen.

Hoe dan ook, het ging over de stallen. Het vervallen gebouw op de bosterp was door de parochie verhuurd aan iemand die in het geniep paarden aan het fokken was. Niet zomaar paarden of pony’s, maar bloedpaarden.

Thijs en ik vonden het doodeng.

Volgens Karel uit onze klas waren bloedpaarden enorm

grote paarden, huidloze beesten die glommen van het bloed, dieprood tot bijna zwart. Wij geloofden het eigenlijk niet. Maar er waren jongens van een hogere klas naartoe gegaan en het was ze gelukt om in de stal te komen. Door het duister hadden ze grote, glimmende hengsten gezien die gejaagd in hun box draaiden, snuivend van opwindning.

Evert was erbij geweest, ik had het aan z'n kop gezien, want hij zou zo iets nooit aan mij vertellen. Er waren dingen die wij als zonen van dokter Brandt niet mochten doen en alles wat daaronder viel hield Evert mooi voor zichzelf. Maar hij zag er, hoe zal ik het zeggen, een beetje geschokt uit?

Glimmend van het bloed, hadden ze gezegd.

Thijs en ik geloofden het nog steeds niet. Zelf die stal in lopen durfden we ook niet. In de Oude Polder mocht je gewoon komen, of de wieke nu heul hoog stond of niet. Het was geen verboden terrein of zo, al moest je natuurlijk wel laarzen aandoen. In de volkstuinten bij de terp waren ze minder blij met bezoekers, vooral als die voor de aardbeien kwamen, maar daarvoor was het nog te vroeg.

Thijs en ik hadden de voorgaande dag met een verrekijker uit het raam zitten kijken. De volkstuinten lagen er drassig bij en op de bosterp hadden we niemand gezien. Zo besloten we om op die woensdag na school te zien hoe ver we durfden voordat hij of ik 'Stop' riep.

'Als ik het mijn pa vraag zegt hij vast dat het lariekoek uit De Waterwolf is, van die bloedpaarden,' riep ik.

Thijs harkte z'n loopneus aan. 'Daar gaat het niet om, Daaf. Gewoon even kijken,' reageerde hij en veegde een mouw langs z'n neus.

We ploegden onze fietsen door het natte spoor. De polder

gleed flink af en lag nu zo diep beneden peil dat de Kager-tocht al aan weerszijden in het land overliep. Auto's konden hier niet komen en hoewel het land de komende tijd wel wat opdroogde, was de fiets of solex altijd beter. Dat was wel een rotstuk trappen of snorren, maar die kreeg je tenminste zelf uit de klei. In het vroege voor- en najaar moest Bert z'n vader, boer Sijmen, menig stadspummel uit de drek trekken met z'n Lanz Bulldog. Bert zat een klas hoger en hij woonde verderop in de laan in een grote veeboerderij. Laat in de zomer nog, vorig jaar, was een advocaat uit Oegstgeest met z'n bolhoed vastgelopen en bij het uitstappen waren z'n Van Bommels helemaal in de modder verdwenen.

‘Snappen die mensen het concept van laarzen niet?’ vroeg moeder aan tafel. ‘Ik bedoel, prima dat je hier boontjes komt telen, maar pas je een beetje aan.’

‘Blijkbaar een oud paar Bommels,’ zei vader. ‘De advocaat had er lacherig over gedaan.’

‘Hoe kun je nou met je bolhoed en je schoenen tegelijk in de modder zakken?’ vroeg Evert.

Ik vond dat een redelijk slimme vraag voor iemand die z'n dagen doorkwam met het verzielen van andermans goede luim. Maar toevallig wist ik wat een bolhoed was, van vader, die altijd ruimhartig met weetjes strooide als we samen naar Amsterdam of Den Haag gingen.

‘Een bolhoed is een andere naam voor een Mercedes-Benz, Evert,’ had ik netjes, met lege mond maar toch een beetje triomfantelijk gezegd.

‘Doe normaal, parg,’ sneerde hij, zijn mond vol rode bieten. Dat leverde hem direct een mep tegen zijn hoofd op van vader, die niet gediend was van schelden, laat staan met con-

sumptie. Het maakte alleen dat Evert een mondvul op de tafel spuugde, wat moeder weer niet zo leuk vond. Het zag er ook ernstig uit, al die bietenpulp op het tafelkleed. Toch was het een opsteker zoals ik ze zelden kreeg; eerst m'n broer de loef afsteken en als toetje een fijne veroordeling.

Natuurlijk was mijn triomf de volgende dag al over voor- dat ik die op school met Thijs kon delen en ging mijn vindingrijkheid op aan het verzinnen van een goede smoes voor meester Heggers. Die wilde heel graag weten waarom ik zo laat was gekomen, met een lekke band, een gescheurde broek en schaafplekken op mijn arm en kin. Veel woorden wilde ik er niet aan vuilmaken.

‘Gevallen.’ Schouderophalend.

‘Zoveelste keer, Daaf.’

‘Er zit hier heel veel zwaartekracht in de lucht. Meer dan in de hele stad Leiden bij elkaar.’

‘Het was Evert, meester Heggers,’ zei Bert terwijl hij naar zijn eigen klas liep. ‘Hij smeeft Daaf onder het rijden met fiets en al tegen de grond.’ Bert had Evert en mij onderweg naar school zeker gezien. Hij was vaak laat omdat hij ’s ochtends moest helpen koeien melken.

Meester Heggers zuchtte.

‘Daaf,’ zei hij langzaam. ‘Ik heb het goed met je voor. Een beetje vertrouwen in mij kan geen kwaad.’

Het werd een nare worsteling met de tranen, waartegen lelijke, porseleinen kopjes met water gelukkig hielpen. Ik kwam ervan af met een aai over mijn bol en branderige ogen. Over de stekende pijn in mijn ledematen zullen we het maar niet hebben.

‘Wat was er dan?’ vroeg Thijs in de pauze op het plein.

Meester Heggens stond verderop en hield ons in de gaten, Evert ook, dus ik fluisterde.

‘Ik wist iets wat Evert niet wist, en van mijn vader mag ik dat dan gewoon zeggen. Evert sprak met z’n bek vol dus kreeg hij een flinke mep.’

‘Van je vader?’ vroeg Thijs met ogen zo groot als eieren, wetend dat dat de nodige massa aan het vonnis toevoegde.

Ik knikte en probeerde mijn triomfantelijke blik van de dag ervoor op te zetten. Thijs leek niet overtuigd, maar we waren het er zonder te spreken over eens dat het een machtige overwinning was.

‘Zullen we knikkeren?’

Thijs knikte en wees op mijn gescheurde broek. ‘Als ik er vanmorgen bij was geweest, had ik ’m recht op z’n kanis geslagen.’

‘Weet ik, Thijs. Je bent m’n beste vriend.’ Maar ik wist ook dat Thijs net zo bang was voor Evert als ik, al ging het daar niet om. Wij waren vrienden, Daaf en Thijs. We konden de hele wereld aan. Evert, zwaartekracht én die rare bloedpaarden.

Maar goed, dan moesten we wel eerst de Oude Polder doorkomen. De grond werd nu zo zompig dat onze fietsten heen en weer begonnen te zwalken. Voor me keilde Thijs half opzij. Hij kon nog net op tijd afspringen en zich staande houden.

‘Poeh, dat was net aan.’ Z’n wangen kleurden rood van schrik.

‘We moeten echt bewijzen dat het onzin is,’ zei ik. Ik stapte af en duwde tegen Thijs’ bagagerek om hem uit de modder te helpen.

‘Dat zal ze leren te jokken.’

Thijs kreunde en keek me vermoeid aan. ‘Zullen we de fietsen hier laten?’ In de verte sloeg de kerkklok halfeen. ‘We moeten ook naar het middageten, anders wordt moeder ongerust,’ zei hij erachteraan.

Gingen we nu al opgeven? Braaf naar huis? We keken elkaar aan en wachtten af wie als eerste de aftocht zou blazen.

Thijs keek ineens weg, maar niet omdat hij het opgaf. Zijn ogen werden eerst groot, daarna wanhopig, vervolgens kwam hij in beweging en rukte hij zijn fiets in één keer uit de modder.

Gealarmeerd draaide ik me om en voelde mijn maag een duiksprong maken. Het was Evert! Hij was ons toch de Oude Polder in gevolgd en niet ver achter ons was ook hij van z’n fiets gestapt. De paniek gierde ons om de oren. Hij ploegde als een trekpaard door de bagger en naderde angstaanjagend snel.

‘Stom idee,’ piepte ik en keek om me heen, want waar konden we ons zo gauw verstoppen? We waren hartstikke diep in de polder en er was geen mens te bekennen. Ik gooide mijn fiets neer en begon te rennen. Terwijl ik Thijs inhaalde hoorde ik dat hij hetzelfde deed. Zijn opoes fiets kletterde op de grond, de bel klingelde ervan. We renden, nee, vlogen met onze laarzen over het karrenspoor richting de bosterp, waar we hopelijk tussen de bomen konden schuilen. Na zo’n vijfhonderd meter schoten we tegelijkertijd het pad af, klommen we hijgend over het hek van de parochieweide en renden vervolgens als gekken naar het jachtbos.

Het land kwam langzaam omhoog, ik voelde het in mijn dijspieren die zurig werden. Ook mijn longen voelden zwaar en pijnlijk en een ijzerachtige smaak liep in mijn mond. Hal-

verwege de weide voelde ik een hand in mijn hand. Het was Thijs die niet achterop wilde raken. Mijn vriend Thijs, die mij nog nooit in de steek had gelaten en die ondanks de verschrikking die mijn broer Evert was, toch mijn vriend wilde zijn. We renden als hazen over het natte gras, water spatte van onze voeten, en net als een kwartier eerder vlogen we, niet meer uit nieuwsgierigheid, maar omdat ons leven ervan afhing.

Evert was niet voor rede vatbaar, hem kon je niet omkopen met Wilhelmina-pepermunt. Evert teerde op andermans leed. Leed dat hij zelf had veroorzaakt, anders telde het niet, en op dat moment waren wij de objecten die door hem vernederd moesten worden. Dat bleek wel uit de moeite die hij deed om ons over het hek van de parochieweide te volgen. Hij had z'n fiets ook achtergelaten en ging nu banjerend door het natte gras. Wij renden en renden maar, terwijl het water tot aan het kruis opspatte.

Net voor de boomgrens haalde hij ons in. Ik voelde hoe Thijs van mij werd losgerukt, de warme druk die onze klamme handen samenhiield schoot los. Even keken we elkaar aan, verschrokken.

‘Blijf rennen, Thijs!’ Ik gleed uit en vloog met een vaart tegen een boom. Thijs smakte tegen de grond en werd aan zijn kraag overeind getrokken.

‘Evert, niet doen!! Évert!’ riep hij.

‘Als je niet als de sodemieter naar huis gaat trek ik je kop eraf!’ schreeuwde Evert terug. Hij duwde hem woest van zich af. Thijs struikelde, viel, krabbelde overeind en rende de bomen in. Ik deed hetzelfde en rende in een blinde waas de bos-terp op. We vonden elkaar wel weer. Misschien vanavond pas

als Thijs' vader verhaal kwam halen. Misschien morgen op school als alles voorbij was.

We vonden elkaar wel weer.

Ik rende tussen de bomen door, zigzaggend. Af en toe hoorde ik iets achter mij, maar ik dacht dat ik toch een voorsprong had. Misschien doordat ik kleiner en wendbaarder was. Ineens hoorde ik iemand achter me vallen, een schreeuw, maar stoppen om te kijken durfde ik niet.

Voor mij dook een gebouw van rode baksteen op.

Van schrik stopte ik, hijgend.

Het pannendak hing als doorgezakte matrassen aan weerszijden van de nok. Het zag er helemaal niet zo eng uit. Een paar deuren zonder klink. Ik begon weer te rennen, om de stal heen. Daar zag ik een groene deur met een ijzeren greep. Ik ramde de haak omhoog, opende de deur en ging naar binnen.

Ik sloot de deur, uitgeput. Diep hijgend gaf ik mij over aan de verschrikking. Bloedpaarden? Enorm grote paarden, huidloze beesten die glommen van het bloed, dieprood tot bijna zwart? Of een pak rammel van Evert? Moeder die ongerust met het eten klaarzat en die zoonlief weer met blauwe plekken en kleerscheuren zag thuiskomen? Waar was dat heerlijke moment van even geleden, toen we door de polder fietsten en we libellen waren? Waarom waren we niet gewoon naar huis gegaan? We waren zo snel vandaag. Evert had ons nooit ingehaald. Maar nu was het te laat. Geen keuzes meer.

Ik moest de bui uitzitten.

Binnen was het donker, koud en stil. Het enige geluid was mijn ademhaling. Ik rook geen paarden, zag geen paarden. Met vader was ik vaak op de paardenmarkt. Ik wist hoe paarden roken, hoe ze klonken. Paarden klonken anders dan koei-

en. Hier stonden geen paarden en ook geen koeien.

't Was er veel te stil.

Wat ik rook was branderig teer, spul dat je op balkeneinden smeert zodat ze niet rotten, op hennepouw zodat het niet breekt, of op daken als ze lek zijn.

Door halfronde, vuile stalramen kwam wat licht binnen en na een paar tellen flink ademhalen verscheen de L-vorm van de stal voor mijn ogen.

Ik liep langzaam door het gangpad. Zes stallen aan weerszijden: twaalfboxen. Op het korte eind een koetshuis met een hoge deur. Er stonden kisten voor de stallen, één voor elk. In een stalbox stond tuingereedschap. Bezems misschien, of harken voor de volkstuin. Ik zag een waterpomp met een put in de vloer, boven mij hingen luiken van de hooizolder los, vier op een rij.

Ineens schoot de deur uit het slot. Mijn adem stakte. Ik schoot weg, een van de stalboxen in. In de lichtval van buiten zag ik een woord dat met grote letters op de wand tegenover mij geveerd stond. Zo groot dat het gebrek aan een betekenis nagalmde in mijn hoofd.

Volbloedpaarden

Ik heb lange tijd gedacht dat het Everts voetstappen waren die aankwamen, hoe anders ze ook klonken. En ook dacht ik ineens te weten wie het waanzinnige verhaal van de bloedpaarden verzonnen had.

Ik kon mezelf wel slaan.

Het verhaal kwam uit de hogere klassen. Van iemand die bekendstond om rare verhalen. Ik kende toch zo iemand?

Even voelde ik me weer dom, waardeloos en overbodig. Meer kansen om iets anders te voelen had ik niet. Zoveel voetstappen was die stal niet lang en zo vindingrijk was het ook niet om in een hoek van een stalbox te kruipen.

Ik wist inmiddels wel wat er zou komen en wat ik moest doen: schoppen, stompen en schelden. Ik zou me zolang klein en stil houden, en daarna bleef ik wachten totdat Evert weg was zodat ik veilig naar huis kon.

Dat was het plan.

Totdat er een walm van zware shag door de ruimte kroop en er een einde kwam aan alles wat ik allemaal had gedacht en bedacht.

Ik wou liever niet vertellen wat er gebeurde.

Niet alleen omdat ik het niet kon, maar ook omdat ik het niet goed begreep. Omdat het allemaal vervormd in mijn hoofd zat, zoals vervormde radiogolven die in halfruis over de ether kwamen, zodat je het liedje niet herkende. Ik begreep niet waarom iemand een jongen zoals ik greep, hem de adem afkneep en met geweld z'n overal uittrok. En die vervolgens iets in z'n billen stopte wat daar echt niet hoorde en wat heel naar en branderig voelde. Vooral waarom die daar vreemde geluiden bij maakte en kneep in schouders en in armen. Ik wou er niets meer over zeggen. Ik begreep ook niet waarom iemand een jongen zoals ik met een schep voor het hoofd ramde en hem in een donker hoekje in de stalbox achterliet. Want dat was denk ik wat er gebeurde.

Alsof iemand zoals ik niks betekende.

Alsof ik niemand was.

Evert heerste en teerde dagenlang op de stilte die wij onszelf oplegden. Hij schopte onder tafel tegen blauwe schenen

en maakte het ons nog moeilijker om niet in huilen uit te barsten of te klikken. Dat deden Thijs en ik niet, dat maakte het alleen maar erger.

Maar dit was niet mijn broer Evert. Je kon veel over Evert zeggen, maar niet dat hij zware shag rookte, anderen de keel dichtkneep of dat hij dingen in het achterste van zijn broertje stopte. Nee. Het leek wel of ik van mijn eigen wereld van geweld was gevallen in de wereld van geweld van iemand anders. Iemand die veel erger was dan Evert. Met andere gerieven waar ik niets van afwist.

Ik lag op de koude vloer van de stal en trilde. Urenlang durfde ik niet eens mijn overal op te trekken. Pas toen het echt donker en heel koud werd heb ik het toch gedaan, hoewel ik uit angst mijn plas had laten lopen en alles nat was.

Op mijn slaap zat een plak gestold bloed en mijn hoofd deed zo'n pijn dat mijn oren suisden als ik bewoog. Toch voelde ik me vooral dom en beschaamd. Ik dacht dat mijn moeder nooit meer thee voor mij zou zetten. Dat vader mij nooit meer zou meenemen naar Den Haag of Amsterdam. En dat we het de meisjes in de klas beter wel hadden kunnen zeggen, dan hadden zij geklikt en hadden wij geen stomme dingen gedaan.

Naar huis gaan durfde ik niet. En ergens vreesde ik dat ik nooit meer naar school zou mogen, dat ik Thijs niet meer mocht zien. Misschien was Thijs al thuis en durfde hij er niets over te zeggen. Hij had al een fiets kapot door mijn broer, niemand zat op nog meer toestanden te wachten.

Ik begreep er helemaal niks meer van. Wat betekende dit voor Superthijs en Superdaaf? Voor Evert? Zat Evert bij moe-

der aan tafel met een kop thee en doopte hij dat smerige mariabiscuit in z'n glas? Zelfvoldaan omdat Daaf nooit meer thuis zou komen? Was het hem eindelijk gelukt? En waar was die shagman nu, die zoiets verschrikkelijks had gedaan?

Na een tijd begon ik te klappertanden en te huilen. Eerst zachtjes, voorzichtig. Maar eer ik het doorhad huilde ik alsof mijn leven ervan afhing, alsof je er lintjes mee kon winnen op Koninginnedag. En het moet al heel laat geweest zijn toen ik de tractor van boer Sijmen over het karrenspoor hoorde, de knalpijp knetterend door de koude voorjaarsavond. Had Bert ons op weg naar huis weer gezien en tegen z'n pa gezegd dat we met Evert in ons kielzog de Oude Polder in waren gefietst?

‘Daaf!’ hoorde ik roepen. ‘Thijs! Hoor je me?’

Het leek wel de stem van meester Heggerts. Was Thijs ook nog niet thuis?

‘Daaf, Thijs, waar zijn jullie?!’

Het maakte het huilen alleen maar erger, de pijn in mijn hoofd nog heviger. Ik wilde wel overeind komen, maar kon het niet en ik werd bang dat ze me niet zouden vinden. Nu was ik ook nog bang om Thijs. Al die uren had ik gedacht dat hij wel veilig thuis was.

‘Daaf, Thijs!’ klonk het weer, duidelijker nu.

Op dat moment hoorde ik de Saab van vader aan komen rijden. Hoe kon dat? Hoe was hij door het natte land gekomen? Maar vader wist vaak dingen die andere mensen niet wisten. Hij kende weggetjes en routes als geen ander omdat hij altijd visites reed – door heel Holland en soms zelfs Utrecht.

Het portier klikte open en sloeg dicht.

‘Daaf!’ zei de stem van mijn vader. ‘Ik weet dat je hier bent!’

De deur van de stal brak los, er viel geen licht in de ruimte.

Ik hoorde gerommel, daarna begon een lamp te gloeien.

‘Daaf!’ riep vader.

‘Hier,’ piepte ik door het snikken, mijn hoofd bonkte er-
van.

Langzaam dwaalde het licht mijn kant op. Het kwam de stalbox in en ik zag mijn vader verschijnen. Hij hurkte en raakte mijn gezicht aan.

‘O, Daaf,’ zei hij op een fluistertoon die ik niet van hem kende. Hij zette de lamp neer en voelde aan mijn hals terwijl hij op zijn horloge keek. Hij was heel rustig en voelde opnieuw aan mijn hoofd, tilde het voorzichtig op en draaide de plek waar mijn wond zat naar het licht. Zijn hand was warm en ik hoorde hem ademen.

‘Jongen, wat ben je koud,’ zei hij. ‘Hans, dekens! Achter in de Saab. En mijn tas...’

‘Zeker, dokter Brandt,’ klonk het van verderop.

Hans Heggers, dacht ik alleen. Het kwam niet vaak voor dat de meester klusjes voor iemand deed, meestal deden we klusjes voor hem. Kopjes afwassen na de koffiepauze, de klas vegen, het schoolbord afsponzen, dat soort dingen.

‘Is hij in orde?’ Meester Heggers kwam de stal binnenlopen en gaf mijn vader de spullen waar hij om had gevraagd. Deze gaf geen antwoord, maar wikkelde mij in warme dekens en legde iets onder mijn hoofd.

‘Hoe heet je?’ vroeg hij toen, wat best raar was gezien hij mij mijn naam had gegeven.

‘Daaf Brandt, van dokter Brandt,’ fluisterde ik en begon weer te huilen.

‘Hoe oud ben je?’

‘Acht. Maar volgens mij ben ik nog niet jarig...’

‘Rustig maar, knul. Alles komt goed.’

Vader was niet boos, sprak niet van Amsterdam of Den Haag of over moeders kopjes thee.

‘Daaf,’ vroeg meester Heggers. ‘Waar is Thijs?’

‘Ik weet het niet zeker, meester,’ antwoordde ik met horten en stoten. ‘Misschien over de Oude Polder gerend, daar lagen onze fietsen. Evert had ons te pakken en hij heeft Thijs weggeduwd en geschreeuwd dat hij zijn kop eraf zou trekken als Thijs niet gauw naar huis ging. Ik kreeg met de schep!’

‘Godverdomme,’ mompelde meester Heggers en liep naar buiten. ‘Sijmen! Thijs is over de Oude Polder gekomen.’

Daarna werd het stil. Vader pakte zijn stethoscoop, stak die in zijn oren en legde het membraan op mijn borst.

‘We moeten de tochten dreggen!’ klonk het van buiten.

Wat gingen ze doen?

‘Hoe wil je dat doen?’ hoorde ik boer Sijmen antwoorden. ‘Die sloot loopt om minstens drie bunder, het is stikdonker en de polder staat tot over de kruin in het water. De tractor zakt er drie meter in als ik bij de waterkant kom.’

Het klonk allemaal zo ver weg. Gingen ze de sloten dreggen? Waar was dat voor nodig?

‘Dan moet het gemaal aan,’ zei meester Heggers nu. ‘Bel jij Telders dat er een jongen zoek is en dat ze het dieselgemaal vannacht nog moeten repareren? Als we Thijs voor de ochtend niet vinden ligt hij straks beneden peil. Hoe sneller dat ding draait, hoe beter.’ Boer Sijmen mompelde iets instemmends. Niet lang daarna hoorde ik de motor van de Lanz Bulldog starten. Eerst langzaam, maar binnen een paar seconde hakte de diesel luid over de stille bosterp.

Was Thijs echt zoek? In de wicke?

Vader deed wat alcohol op een gaaskompres en depte dit voorzichtig op mijn wond. Het prikte en ik beet mijn tanden op elkaar. Vervolgens kreeg ik een dot watten met een katoenzwachtel om mijn hoofd. Hij beet een eind hechtpleister van de rol en maakte de zwachtel vast.

‘Wat heb je nog meer, Daaf?’ vroeg hij.

Even was ik stil, maar vader keek me zo serieus aan dat ik wel moest antwoorden.

‘Aan mijn billen,’ zei ik en keek weg. De volgende seconde of tien voelde ik hoe zijn adem mijn haren lichtjes raakte. Ik wachtte opnieuw tot hij iets zou zeggen, over thee of over school. Of waarom ik Thijs in de steek had gelaten. Maar in plaats daarvan tilde hij me op en droeg hij me uit die elendige plek naar buiten. Voorzichtig legde hij me achter in de Saab, waar het lekker warm was. Vader ging nog een keer terug naar binnen voor zijn spullen en sprak opnieuw met meester Heggers.

‘Pak jij die schep uit de stal en leg hem achterin. Ik zet je bij de politie in Lisse af, Hans. Dit is een misdrijf. We moeten met man en macht naar Thijs zoeken.’

‘Prima, dokter Brandt. Ik heb Sijmen Angevaare naar Telders gestuurd. Hopelijk krijgt hij dat rotgemaal eindelijk aan de praat.’ Daarna liep meester Heggers weg, waarschijnlijk om die schep te halen, al had ik geen idee waar ze die voor nodig hadden.

Vader startte de motor en wachtte tot de schep in de koferbak lag en meester Heggers naast hem zat.

De portieren sloegen dicht.

‘Hoe gaat u rijden?’ piepte ik. ‘Het is overal nat en straks zakken we zelf de sloot in.’

‘Boer Sijmen heeft een zware tractor, Daaf,’ antwoordde vader terwijl hij zich half omdraaide. ‘Wij gaan over het achterpad langs de dijk, richting De Lis, dat ligt iets hoger. Geen zorgen.’

We reden de bosterp af. De weg was hobbelig, pijnlijk, en soms hoorde ik het water in de wielkasten striemen. Vader keek steeds in de achteruitkijkspiegel. Spreken deed hij niet meer. Ook meester Heggers bleef stil totdat hij werd afgezet. Tegen die tijd was ik half in slaap. Gemompel, meester Heggers sprak iemand aan, het portier sloeg weer dicht, zulke dingen.

De eerstvolgende keer dat de Saab stopte was op ons eigen erf. Ik hoorde moeder. Ik hoorde haar praten, ze klonk zo van streek. Vader zei dat het erger leek dan het was en dat hij mij eerst zou opknappen voordat ze mij kon zien. Hij vroeg om een bord eten, een glas warme melk.

‘Niet in paniek raken, Hanne,’ zei hij. Dat zou mij nog meer van streek maken. Mijn moeder was altijd lief. Ze was erg aan mijn vader gehecht en het zou nooit in haar opkomen om hem af te vallen. Door het open portier zag ik dat hij haar vasthield, haar langs haar haren streek en op de wang kuste. Daarna liep ze weg, een beetje schuchter, maar ze wist vast dat ze op hem kon rekenen.

In de badkamer klampte ik mijn vader aan. Afgelopen zomer nog had hij die in een opkamer laten installeren, met een echt bad, een douche en een wastafel. Groene tegeltjes op de muur en grijs gevlamde tegels op de grond, vaders medicijnkast in de hoek. Iedereen was ernaar komen kijken, ook Thijs en zijn ouders die nu zelf ook wel een badkamer wilden. Vandaag

was het zo bijzonder niet meer, maar mijn vader wel. Die was hartstikke bijzonder. Net als moeder kon ik op hem rekenen. Hij hield mij vast als ik wankelde, nooit boos, niet nukkig. Ook niet om zijn overhemd, dat nat spetterde terwijl hij het bloed uit mijn haren spoelde. Ik moest aan hem vertellen wat er was gebeurd, van begin tot eind. Volgens mij deed ik er een uur over. Ik had geen idee wat hij dacht of voelde, of hij dingen wist die ik niet wist. Vast een boel. Hij spoelde me schoon, van mijn kruin tot mijn tenen. Ook bij de billen, waar het zeer deed, en waar ik toen hechtingen kreeg.

Laten we 't daar ook maar niet over hebben.

Ik vond het vooral vreselijk dat ik hem ineens aan het grienen maakte. Dat had ik hem nog nooit zien doen. Hoe vaak hij ook zei dat het in orde was, en dat alles wat nog niet goed was, snel goed zou komen.

Het citaat op p. 151-152 komt uit 'Shall I compare thee to a summer's day?' van William Shakespeare, sonnet No. 18. Uit *Shakespeare's sonnetten*, nagedicht door Albert Verwey, Mees, 1933.

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van
Marianne Schönbach Literary Agency B.V.

ISBN 978 90 263 7410 4

ISBN 978 90 263 7411 1 (e-book)

© 2026 Jolanda Clément

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan

Omslagontwerp Suzan Beijer

Omslagillustratie © Saskia Boelsums

Foto auteur © Dirk-Jan van Dijk

Ambo|Anthos uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen